

Установа адукацыі
«Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў»

ЗАЦВЯРДЖАЮ

Прарэктар па навуковай рабоце БДУКМ

В.Р. Языковіч

“ 26 ліпеня ” 2019 г.

Рэгістрацыйны № ВД-150/эвч.

ДЫСКУРСІЎНЫ АНАЛІЗ ТЭКСТАЎ КУЛЬТУРЫ

Вучэбная праграма

установы вышэйшай адукацыі па вучэбнай дысцыпліне

для спецыяльнасці II ступені вышэйшай адукацыі

1-21 80 13 Культуралогія

2019

Вучэбная праграма складзена на аснове адукацыйнага стандарта вышэйшай адукацыі ОСВО 1-21 80 13-2019 Культуралогія і вучэбнага плана па спецыяльнасці 1-21 80 13 Культуралогія, рэг. № Д 21-2-006/пр.-тып. ад 21.03.2019 г.

СКЛАДАЛЬНІК

А.І.Бабко, дацэнт кафедры філасофіі і метадалогіі гуманітарных навук ўстанова адукацыі «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў», кандыдат філасофскіх навук, дацэнт

РЭЦЭНЗЕНТЫ:

Л.Я. Кульбіцкая, дацэнт кафедры агульнанавуковых дысцыплін установы адукацыі “Інстытут прадпрымальніцкай дзейнасці”, кандыдат філасофскіх навук, дацэнт;

Ю.А. Косік, старшы выкладчык кафедры менеджменту сацыяльна-культурнай дзейнасці ўстанова адукацыі «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў», кандыдат культуралогіі.

РЭКАМЕНДАВАНА ДА ЗАЦВЯРДЖЭННЯ:

кафедрай культуралогіі ўстанова адукацыі «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў» (пратакол № 12 ад 29.05.2019)

прэзідыумам навукова-метадычнага савета ўстанова адукацыі «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў» (пратакол № 5 ад 12.06.2019)

Адказны за выпуск: *А.І.Бабко*

ТЛУМАЧАЛЬНАЯ ЗАПІСКА

Сусветная культура ўяўляе сабой складанае, шматузроўневае, адзначанае унутранымі супярэчнасцямі і калізіямі ўтварэнне, якое ўздзейнічае на развіццё грамадства на ўсіх яго кірунках. У XXI стагоддзі, нягледзячы на відавочную тэндэнцыю сацыяльна-культурнай дыферэнцыяцыі розных этнанацыянальных супольнасцяў, камунікатыўныя працэсы набылі вызначальны характар. У сувязі з гэтым у гуманітарных навуках шырокае распаўсюджанне атрымала паняцце "дыкурс", якое інтэрпрэтуецца як прамаўленне, упісанае ў камунікатыўную сітуацыю.

Разам з тым у сучасных умовах прадстаўнікі сацыяльна-гуманітарных навук разумеюць пад дыкурсам камунікатыўную з'яву, складаную, іерархічна ўладкаваную сістэму ведаў, якая змяшчае лінгвістычныя і экстралінгвістычныя элементы (веды пра свет, меркаванні, ўстаноўкі, мэты яго ўдзельнікаў, ідэалагічныя аспекты, улік якіх неабходны для разумення тэкстаў культуры). У гэтым сэнсе дыкурсы маюць важныя сацыякультурныя наступствы для суб'ектаў культуратворчасці.

Культуралагічныя веды як складовая частка гуманітарных навук таксама паўстаюць у дыкурсіўным увасабленні. У цяперашні час можна весці гаворку аб разнастайнасці культуралагічных дыкурсаў, якія маюць розныя падставы. Таму сучасная фундаментальная культуралогія выступае ў якасці метадалагічнай асновы даследавання дыкурсіўных практык і асаблівасцяў дыкурсу.

Такім чынам, вучэбная дысцыпліна «Дыкурсіўны аналіз тэкстаў культуры» з'яўляецца неабходным кампанентам падрыхтоўкі будучых даследчыкаў культуры. Яна сістэматызуе веды аб культуралагічных падыходах і метадах, падае культуралогію як адмысловы тып дыкурсу ў кантэксце гуманітарных ведаў; фармуе спецыяльныя веды і кампетэнцыі, неабходныя магістрам культуралогіі для ажыццяўлення прафесійнай навукова-даследчай і педагагічнай дзейнасці.

У працэсе вывучэння дысцыпліны «Дыкурсіўны аналіз тэкстаў культуры» ў магістрантаў фармуюцца наступныя спецыяльныя кампетэнцыі: СК-6. Валодаць навыкамі дыкурсіўнага аналізу культуралагічных тэкстаў.

Мэтай вучэбнай дысцыпліны з'яўляецца паглыбленне прафесійнай падрыхтоўкі магістрантаў ў галіне тэорыі і метадалогіі культуры, сучасных навуковых дасягненняў і тэндэнцый развіцця ў сферы культуралагічных ведаў.

Задачы вучэбнай дысцыпліны:

- сфарміраваць уяўленне аб навуцы як сістэме ведаў, якая грунтуецца на спецыфічных прынцыпах, логіцы і метадалогіі;

- ахарактарызаваць структуру і прадметны змест сучасных культуралагічных дыскурсаў;
- забяспечыць валоданне магістрантамі сістэмай ключавых тэрмінаў, катэгорый і дэфініцый, грунтоўна значнай для паспяховага культуралагічнага даследавання;
- сфарміраваць у магістрантаў акадэмічныя кампетэнцыі, неабходныя для выканання навукова-даследчай работы і інавацыйнай дзейнасці ў галіне культуралогіі;
- спрыяць набывццю практычных навыкаў даследавання тэкстаў культуры;
- садзейнічаць фарміраванню навуковага крэатыўнага і інавацыйнага мыслення, што грунтуецца на каштоўнасцях навукі; развіваць навыкі самастойнай працы з тэкстамі культуры.

У выніку вывучэння курса магістры павінны **ведаць**:

- гісторыю навукі як сістэмы, што няспынна эвалюцыянуе;
- комплекс культуралагічных дысцыплін і іх тэарэтыка-метадалагічны базіс;
- агульнанавуковыя, прыватныя, дысцыплінарныя і міждысцыплінарныя метады;
- ключавыя падыходы, метады і методыкі культуралагічнага даследавання;
- актуальную тэматыку і праблематыку культуралагічнага дыскурсу;
- сутнасць тэксталагічнага падыходу да вывучэння культуры;
- характэрныя рысы дыскурсіўных аналітычных працэдур;
- грунтоўныя характарыстыкі дыскурсіўных аналітычных практык у дачыненні да тэкстаў культуры.

У выніку вывучэння дысцыпліны магістры павінны **ўмець**:

- ахарактарызаваць метадалагічныя парадыгмы Новага і Найноўшага часу;
- валодаць катэгарыяльным апаратам філасофіі і метадалогіі навукі, а таксама культуралогіі;
- аналізаваць актуальныя тэарэтычныя і метадалагічныя праблемы сучаснай культуралогіі;
- ўжываць метадалагічныя прыёмы і тэхналогіі дыскурсіўнага аналізу тэксту культуры;
- праводзіць аналіз структуры навуковага метаду.

Магістры павінны **валодаць**:

- камунікатыўнымі здольнасцямі для працы ў міждысцыплінарным і міжнародным асяроддзі.

Вучэбным планам на вывучэнне вучэбнай дысцыпліны «Дыскурсіўны аналіз тэкстаў культуры» усяго прадугледжана 202 гадзіны, з іх 102 гадзіны – аўдыторныя заняткі. Прыкладнае размеракаванне аўдыторных гадзін па відах завняткаў: 40 гадін – лекцыі, 62 гадзіны – практычныя.

Рэкамендаваная форма кантролю ведаў студэнтаў – экзамен.

ЗМЕСТ ВУЧЭБНАГА МАТЭРЫЯЛУ

УВОДЗІНЫ

Значэнне вучэбнай дысцыпліны «Дыскурсіўны аналіз тэкстаў культуры» ў падрыхтоўцы культуралагічных кадраў. Прадмет, змест, мэта і задачы, структура вучэбнага курса. Віды вучэбных заняткаў. Крыніцы інфармацыі па праблематыцы вучэбнай дысцыпліны. Формы кантролю.

ТЭКСТАЛАГІЧНАЯ ПЕРСПЕКТЫВА Ў КУЛЬТУРАЛАГІЧНЫХ ДАСЛЕДАВАННЯХ

Сутнасць, асаблівасці і актуальнасць тэксталагічнага падыходу да вывучэння культуры. Рэвалюцыйны характар адрознення паміж творам і тэкстам, выяўленага Р. Бартам ("Ад твора да тэксту"). Метафары "культуры як тэксту" і "культурнага тэксту". Культурны тэкст і культурная сітуацыя. Лакальная і глабальная кагерэнтнасць тэксту. Ідэя "нестабільнага тэксту". Тэкставая форма выражэння культурнага, гістарычнага і цывілізацыйнага вопыту сюжэтаў. Фігура аўтара і формула "смерці аўтара" (Р. Барт). Яўныя і няяўныя перадумовы разумення тэксту. Магчымасць сацыяльна-культурнай гістарычнай рэканструкцыі і адэкватнага выяўлення "духу часу": праблема прыярытэтнага фактару. Месца тэксталагічнага падыходу ў сферы гуманітарных навук.

АГУЛЬНАЕ АПІСАННЕ ДЫСКУРСУ, ЯГО СТРУКТУР І ТЫПАЎ

Інтэпрэтацыя дыскурсу як рэфлексіўнай маўленчай камунікацыі, якая прадугледжвае самакаштоўнасць працэсуальнага прагаворвання ўсіх значных для ўдзельнікаў камунікацыі яе аспектаў (Ю. Хабермас). Разуменне дыскурсу як "прамовы, што прысвойваецца тым, хто прамаўляе" (Э. Бенвеніст). Дыскурс як гвалт, што здзяйсняецца над рэчамі (М. Фуко). Суб'ект як зменная і як складаная функцыя дыскурсу.

Выказванне як адзінка дыскурсу. Выказванне як міжсуб'ектны дыялагічны працэс. Над'індывідуальны модус прамаўлення.

Актуалізацыя пэўнага тэксту ў дыскурсе. Рэпрэзентатыўныя дыскурсы і тэксты: крытэры адбору.

Класіфікацыя дыскурсаў паводле ўзроўню арганізацыі. Інстытуцыянальна арганізаваны і арганізацыйны дыскурс. Паўсядзённыя і высока арганізаваныя формы дыскурсу. Віды дыскурсаў паводле

сацыяльных сфер разгортвання і ўжывання (адукацыйны, палітычны і г. д.). Віды дыскурсаў паводле пазнавальнага абсягу (філасофскі, мастацтвазнаўчы і інш.). Сутнасць і асаблівасці культуралагічнага дыскурсу. Корпус культуралагічных тэкстаў як яго падстава (гісторыка-культурны, тэматычны аспекты – А. Моль). Культуралагічныя школы і кірункі. Беларуская супольнасць культуралагаў.

Планаванне, вытворчасць і рэпрадукцыя дыскурсу. Унутраная арганізацыя дыскурсаў і знешнія сувязі паміж імі (феномен міждыкурсіўнасці). Праблема абсягу дыскурсаў. Дыкурсіўныя практыкі і сацыякультурная рэальнасць: уплыў дыскурсаў на бачанне індывідамі рэальных працэсаў і феноменаў. Узаемадачынненні паміж дыкурсам і палітыкай.

Мадэрнісцкая інтэрпрэтацыя дыскурсу як задзейнічанага ў кантэксце сацыяльнага прагрэсу і росту ведаў. Даследаванне ў постмадэрнісцкіх тэорыях сувязі паміж дыкурсам і ўладай, дыкурсам і ідэалогіяй. Постмадэрнісцкае разуменне суб'екта як зменнай і як складанай функцыі дыскурсу. Сучасныя канструкцыянісцкія тэорыі дыскурсу: спосаб прамаўлення пра свет і разумення яго як форма яго стварэння (Э. Лаклаў і Л. Муфл).

КАНТЭКСТУАЛЬНЫ АСПЕКТ ДЫКУРСІЎНЫХ ПРАКТЫК

Асаблівасці дыкурсіўных кантэкстуальных стасункаў. Суадноснасць паняццяў дыскурсу і тэксту. Артыкуляцыя дыкурсіўнай цэласнасці праз паняцце «кантэкст». Ідэнтыфікацыя дыкурсіўнай цэласнасці як адзінства фармальна-семантычнай, суб'ектнай, праксеалагічнай, трансляцыйнай, прадметна выяўленай, міфалагічнай, кодавай адзінак культуры («арганізаванасці»). Хранатоп дыскурсу. Знешняя і ўнутраная кантэкстуальнасць дыскурсу. Узаемадачынненні паміж структурай дыскурсу і макра-кантэкстамі (гістарычнымі і культурнымі). Сувязь дыскурсу з кантэкстуальнымі ўтварэннямі культуры. Дыкурсіўная фармацыя як утварэнне з няжорсткай унутрыкантэкстуальнай узаемасувяззю элементаў культуры: нязводнасць да паасобных выказванняў; невыразнасць сэнсапарадыгмальнага адносіна паміж кагнітыўнымі структурамі; размытасць набору нарматыўных прыкмет тэкстаў і формаў, адсутнасць адзінай

семіётыка-семантычнай сістэмы; нявызначанасць камунікатыўных стратэгіі, зносін і трансляцыі культурна-цывілізацыйнага вопыту; адсутнасць спецыяльнай інстытуцыйна-аднаўляльнай інфраструктуры; нефіксаванасць сяброўства ў коле суб'ектаў фармацыі – яе творцаў і захавальнікаў.

Знешні кантэкст дыскурсіўнай фармацыі. Кантэкстуальна-фонавы аспект дыскурсіўнай актуалізацыі канкрэтнага тэксту. Узаемасувязь тэкстаў у кантэкстуальна-дыскурсіўных утварэннях. Метасуб'ектны характар дыскурсіўных утварэнняў у культурнай дынаміцы. Дыскурсіўны кантэкст як выяўленне адносін спалучаных тэкстаў. Рекантэкстуалізацыя тэксту ў дыскурсе. Выяўленне ў дыскурсіўных практыках гістарычна, культурна і тыпалагічна пэўных формаў ментальнасці, вытворчасці і трансляцыі культурнага вопыту. Неізаморфнасць дыскурсіўнай фармацыі (утварэння) тэксту. Пазіцыянаванне суб'екта ў кантэкстах дыскурсіўнай фармацыі. Адносная адасобленасць фармацыі ад суб'екта. Дыскурсіўная фармацыя як сістэма адбору і кіравання індывідуальнымі і групавымі дыкурсамі. Рэпрэзентатыўна-кананічныя тэксты – культурныя ўзоры – у функцыі крытэрыяў. Нарматыўна-вызначальны ўплыў дыскурсіўнай фармацыі на працэс культуратворчасці і суб'ектыўныя пошукі ў галіне асэнсавання культурна-цывілізацыйных рэалій. Праблема суадносін фармальна-семантычнай структуры дыскурсіўнага ўтварэння і індывідуальнай творчасці. Праектаванне мэтавых дыскурсіўных асяроддзяў у залежнасці ад патрэбаў сацыяльных суб'ектаў.

ШМАТМЕРНЫ ХАРАКТАР ДЫСКУРСІЎНАГА АНАЛІЗУ ТЭКСТАЎ КУЛЬТУРЫ

Дыскурсіўнае прачытанне і аналіз тэкстаў культуры як сістэма пазнавальных працэдур. Аналіз тэксту з пункту гледжання пэўнай прадметнай формы культуры. Комплексны характар аналізу (што вядзецца на семантычным, сінтактычным, прагматычным, парадыгмальным і сінтагматычным узроўнях). Семантычна суаднесены з дыскурсіўнымі ўмовамі аналіз тэксту культуры. Семіятычны аналіз тэкстаў культуры. Раскрыццё тэматычных, сюжэтных, суб'ектна-дзеясных (культуратворчых) карэляцый паміж тэкстам і нарматыўнымі структурамі дыскурсіўнага характару. Фармальныя аспекты дыскурсіўнага аналізу тэкстаў культуры. Фарміраванне мадэляў засваення, асваення і прысваення суб'ектам

культурных каштоўнасцяў на аснове дыскурсіўнага аналізу тэкстаў культуры. Міждысцыплінарны характар дыскурсіўнага прачытання і аналізу тэкстаў культуры. Праблема ўзаемадачыненняў паміж дыскурсіўным аналізам тэкстаў культуры і “паэтыкай культуры” (С. Грынблат) як абсягам іх прачытання.

АНАЛІЗ ТЭКСТАЎ КУЛЬТУРЫ Ў АДНОСІНАХ ДА ДЫСКУРСІЎНЫХ УТВАРЭННЯЎ

Эпістэмы і дыскурсіўныя практыкі (у кантэксце аналізу тэкстаў культуры). Аналіз канкрэтнай дыскурсіўнай фармацыі як асяроддзя паходжання, функцыянавання і тлумачэння тэксту ў аспекце яго перадумоў. Аналіз тэкстаў культуры ў кантэксце мовы, характэрнай для адпаведнага дыскурсіўнага ўтварэння. Выяўленне трансляцыйных і трансмутацыйных ўплываў на кантэксты функцыянавання прадметнай культурнай формы ў прасторы дыскурсіўнага ўтварэння. Аналіз трансфармацый тэксту (семіётыка-семантычных, унутрыкантэкстуальных, сэнсавых), што адбываюцца ва ўласнай дынаміцы дыскурсіўнай фармацыі. Выяўленне ўплыву кантэкстуальна-фармацыйных адносін на працэдуры разумення, інтэрпрэтацыі, аплікацыі і стварэнне новай прадметнай формы культуры.

МЕТАДАЛАГІЧНЫЯ І МЕТАДЫЧНЫЯ АСПЕКТЫ ДЫСКУРСІЎНАГА АНАЛІЗУ ТЭКСТАЎ КУЛЬТУРЫ

Прызнанне грунтоўнай ролі мовы і камунікацыі ў развіцці культуры і культуратворчасці. Вылучэнне мовы і камунікацыі як фундаментальна важных аб'ектаў культуралагічных даследаванняў. Прынцыповая скіраванасць даследаванняў на пошук культурна-гістарычных дэтэрмінант тэкстаў культуры. Прынцып адзінства і ўзаемасувязі дыяхроннага і сінхроннага падыходаў. Неабходнасць даследавання яўных і няўных фактараў стварэння тэкстаў культуры, іх павярхоўных і глыбокіх сэнсавых узроўняў, экспліцытных і імпліцытных перадумоў разумення і вытлумачэння.

ВУЧЭБНА-МЕТАДЫЧНАЯ КАРТА ДЫСЦЫПЛІНЫ

(ДЛЯ СТУДЭНТАЎ ДЗЁННАЙ ФОРМЫ НАВУЧАННЯ)

Номерраздзелу, тэмы	Назва раздзелу, тэмы	Колькасць аўдыторныхгадзін		Колькасць гадзін КСР	Форма кантролюведаў
		Лекцыі	Семінарскія заняткі		
1	2	3	4	5	6
1.	Уводзіны	1			
2.	Тэма 1. Тэксталагічная перспектыва ў культуралагічных даследаваннях	2	4		
3.	Тэма 2. Агульнае апісанне дыскурсу, яго структур і тыпаў	3	2	4	Прэзентацыі
4.	Тэма 3. Кантэкстуальны аспект дыскурсіўных практык	2	4		
5.	Тэма 4. Дыскурсіўны аналіз:: тэарэтычныя і метадалагічныя аспекты	2	4	4	Прэзентацыі
6.	Тэма 5. Шматмерны характар дыскурсіўнага аналізу тэкстаў культуры	4	4	2	Кароткае пісьмовае апытанне
7.	Тэма 6. Аналіз тэкстаў культуры ў адносінах да дыскурсіўных утварэнняў	2	2	4	Тэсціраванне
8.	Тэма7. Метадалагічныя і метадычныя аспекты дыскурсіўнагааналізу тэкстаў культуры	2	4	4	Калоквіум
	Усяго:	12	22	18	

ВУЧЭБНА-МЕТАДЫЧНАЯ КАРТА ДЫСЦЫПЛІНЫ
(ДЛЯ СТУДЭНТАЎ ЗАВОЧНОЙ ФОРМЫ НАВУЧАННЯ)

Номер раздзелу, тэмы	Назва раздзелу, тэмы	Колькасць аўдыторных гадзін	
		Лекцыі	Семінарскія заняткі
1	2	3	4
1.	Уводзіны	1	
2.	Тэма 1. Тэксталагічная перспектыва ў культуралагічных даследаваннях	1	2
3.	Тэма 2. Агульнае апісанне дыскурсу, яго структур і тыпаў	1	2
4.	Тэма 3. Кантэкстуальны аспект дыскурсіўных практык	1	2
5.	Тэма 4. Дыскурсіўны аналіз:: тэарэтычныя і метадалагічныя аспекты	2	2
6.	Тэма 5. Шматмерны характар дыскурсіўнага аналізу тэкстаў культуры	2	2
7.	Тэма 6. Аналіз тэкстаў культуры ў адносінах да дыскурсіўных утварэнняў	1	2
8.	Тэма 7. Метадалагічныя і метадычныя аспекты дыскурсіўнага аналізу тэкстаў культуры	1	4
9.	Усяго:	10	16

ІНФАРМАЦЫЙНА-МЕТАДЫЧНАЯ ЧАСТКА

ЛІТАРАТУРА

Асноўная

1. Бабосов, Е. М. Философские проблемы бытия, познания, веры и культуры / Е. М. Бабосов. – Минск: РИВШ, 2010. – 358 с.
2. Барт, Р. От произведения к тексту / Р. Барт // Избранные работы: Семиотика; Поэтика; Пер. с фр. / Сост., общ. Ред. и вступ. ст. Г. К. Косикова. – М.: Прогресс, 1989. – С. 249-254..
3. Барт, Р. Смерть автора / Р. Барт // Избранные работы: Семиотика; Поэтика; Пер. с фр. / Сост., общ. Ред. и вступ. ст. Г. К. Косикова. – М.: Прогресс, 1989. – С. 233-236.
4. Головкин, Б. Н. Интертекст в массмедийном дискурсе. Изд. 2-е, доп. / Б.Н. Головкин. – М.: «Либроком», 2012. – 264 с.
5. Зуев, К. А. Рациональность: дискурсивный подход / К. А. Зуев, Е. Л. Кротков. – М.: РАГС, 2010. – 178 с.
6. Левин, Г. Д. Философские категории в современном дискурсе. / Г. Д. Левин. – М.: Академический проект, 2008. – 431 с.
7. Неретин, О. П. Культурологический дискурс в контексте современных социальных трансформаций: научн. монография / О. П. Неретин. – М., 2012. – 192 с.
8. Позняков, В. В. Дискурсивные контексты коммуникативной идентификации субъекта. – Национальная философия в современном мире. Сб. научн.статей. – Минск: ИООО “Право и экономика”, 2010. С. 121-131
9. Сарна А. Я. Образ и медиум: визуальный текст в массовой коммуникации: сборник статей / А. Я. Сарна. – Минск: Издательство "Четыре четверти", 2012. – 208 с.
10. Смолік, А. І. Беларуская культуралогія: гісторыя і сучаснасць / А.І. Смолік. – Мінск: Беларус. дзярж. ун-т культуры і мастацтваў, 2014. – 281 с.
11. Теория культуры: уч. пос. под. ред. С. Н. Иконниковой. – СПб: Питер, 2010. – 592 с..
12. Туркина, О. А. Исследование конфликта и конфронтации с позиций современной теории дискурса / О. А. Туркина // Вестник МГЛУ. Серия 1. Филология. – с. 70-87.
13. Фуко, М. Археология знания: Пер. с фр. Общ. ред. Бр.Левченко / М. Фуко.— К.: Ника-Центр, 1996.— 208 с
14. Чернявская В. Е. Дискурс и дискурсивный анализ традиции, цели, направления / В. Е. Чернявская // Стереотипность и творчество. – Пермь: ПГУ, 2002. – с.с. 122-136.

Дадатковая

1. Бахтин М. М. Эстетика словесного творчества. – М.: Искусство, – 445 с. .
2. Берельсон, М. Б. Межкультурная коммуникация как исследовательская программа: лингвистические методы изучения кросс-культурных взаимодействий / М. Б. Берельсон // Вестник МГУ. Серия 19. Лингвистика и межкультурная коммуникация, – 2001. – № 4. – С 178-180.
3. Бодрийяр, Ж. К критике политической экономии знака / Ж. Бодрийяр. – М.: Академический проект, 2007. – 335 с.
4. Гирц, К. Интерпретация культур. / К. Гирц. – М.: РОССПЭН, 2004. – 560 с.
5. Культурология. XX век. Энциклопедия. В 2- т.т.– Спб: Университет. ООО «Алетейя», 1998; Т. 1– 447 с.; Т. 2 – 447 с.
6. Позняков, В. В. Мультикультура в странах Евросоюза: опыт и уроки для Беларуси. – Республика Беларусь – Европейский союз: проблемы и перспективы партнерства / Каваленя [и др.]; под ред. Л.Ф. Евменова; Нац. Акад. наук Беларуси, Ин-т философии. – Минск: Беларус. навука, 2013. – С. 414-457.
7. Семиотика: Антология. Сост. Ю.С. Степанов. Изд. 2-е испр. и доп. – М.: Академический проект, 2001. – 702 с.
8. Хайдеггер, М. Исток художественного творения / М. Хайдеггер. – М.: Академический проект, 2008. – 528 с.

СРОДКІ ДЫЯГНОСТЫКІ ВЫНІКАЎ ВУЧЭБНАЙ ДЗЕЙНАСЦІ

Да ефектыўных педагагічных методык і тэхналогій, што спрыяюць пошуку і выкарыстанню магістрантамі культуралагічных ведаў, набыццю вопыту самастойнага даследавання культурных працэсаў і з'яў, належаць:

- тэхналогіі праблемна-модульнага навучання;
- тэхналогіі вучэбна-даследчай дзейнасці;
- праектныя тэхналогіі;
- камунікатыўныя тэхналогіі;
- гульнявыя тэхналогіі;
- метады аналізу канкрэтных сітуацый.

Для кіравання навучальным працэсам і арганізацыі кантрольна-ацэначнай дзейнасці выкладчыкам рэкамендуецца выкарыстоўваць рэйтынгавыя, крэдытна-модульныя сістэмы ацэнкі вучэбнай і даследчай дзейнасці магістрантаў, варыятыўныя мадэлі кіраванай самастойнай працы, вучэбна-метадычныя комплексы.

Дзеля фарміравання неабходнай сацыяльна-асобаснай і сацыяльна-прафесійнай кампетэнтнасці выпускніка УВО ў практыку правядзення семінарскіх заняткаў мэтазгодна ўкараняць методыкі актыўнага навучання, дыскусійныя формы. У якасці элемента выяўлення вучэбных дасягненняў студэнта магчыма выкарыстоўваць крытэрыяльна-арыентаваныя тэсты. Яны ўяўляюць сабой сукупнасць тэставых заданняў закрытай формы з адным або некалькімі варыянтамі правільных адказаў; заданняў на ўстанаўленне адпаведнасці паміж элементамі двух варыянтаў з рознай колькасцю суадносін і аднолькавай або рознай колькасцю элементаў і варыянтаў; заданняў адкрытай формы з фармалізаваным адказам; заданняў на ўстанаўленне правільнай паслядоўнасці.

Для вызначэння адпаведнасці вучэбных дасягненняў студэнта патрабаванням адукацыйнага стандарту таксама магчыма выкарыстоўваць праблемныя, творчыя заданні, якія прадугледжваюць эўрыстычную дзейнасць і нефармалізаваны адказ.

МЕТАДЫЧНЫЯ РЕКАМЕНДАЦЫІ ПА АРГАНІЗАЦЫІ САМАСТОЙНАЙ ПРАЦЫ СТУДЭНТАЎ

Ролю і месца самастойнай працы ў вучэбна-выхаваўчым працэсе ВНУ вызначаецца сучаснымі патрабаваннямі да выпускнікоў, неабходнасцю павышэння якасці адукацыі і адначасова зруху часу, энергетычных і працоўных выдаткаў выкладчыка і студэнта на падрыхтоўку да традыцыйных лекцыйных, семінарскіх, практычных і іншых заняткаў, патрабаваннямі да ўступлення ў сусветную адукацыйную прастору. Усё гэта ўплывае на вызначэнне статусу самастойнай працы студэнтаў як абавязковага базавага элемента прафесійнай падрыхтоўкі спецыялістаў сацыякультурнай сферы. Для павышэння эфектыўнасці СПС, на наш погляд, неабходна прытрымлівацца наступных рэкамендацый:

- вызначыць у пачатку семестра ключавыя тэмы фундаментальнай культуралогіі, якія садзейнічаюць фарміраванню прафесійнай і асабістай кампетэнтнасці спецыяліста;
- правільна арганізаваць самастойную працу;
- ажыццяўляць сістэматычны міжсесійны кантроль за СПС і кіраўніцтва ёю;
- стварыць спрыяльныя ўмовы для яе здзяйснення;
- рэкамендаваць неабходную вучэбную, навуковую літаратуру, перыядычныя выданні культуралагічнага профілю;
- праводзіць пры неабходнасці кансультаванне і карэкцыю памылак студэнтаў, якія дапускаюцца ў працэсе самастойнага вывучэння пэўных тэмаў;
- падвесці вынікі самастойнага засваення студэнтамі пытанняў пэўных тэмаў, выкарыстоўваючы розныя формы кантролю (тэсты, калёквіум, сціслыя пісьмовыя работы, прэзентацыі і інш.).